

Propaganda, Söylem ve Sloganlarla Ortanın Solu

Gülsüm Tütüncü Esmer*

Özet

Cumhuriyet Halk Partisi'nin Sosyal Demokrat bir parti olarak anılma süreci 1965 yılında ortaya konan Ortanın Solu Politikası¹ ile başlar. Ortanın Solu Politikasının parti örgütünce ve halk tarafından kabul edilmesi için yapılan propaganda çalışmaları başarılı olur. Bu çalışmalar Türk siyasetinde halkla yeni bir iletişim şeklidir. Bu çerçevede Ortanın Solu halka, pek çok farklı araçla anlatılmaya çalışılır. Bu çalışmanın amacı bu araçları ortaya koymak; Türk Siyasetinde, halkla iletişim yöntemlerinin şekillerini Ortanın Solu örneği üzerinden açıklamak ve yeni bir söylemin halka anlatılmasında kullanılan çerçevenin belirlenmesini sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: *Ortanın Solu, Cumhuriyet Halk Partisi, Propaganda Yöntemleri.*

---

* Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Araş. Gör. gulsum.esmer@deu.edu.tr

¹ Ayrıntılı bilgi için bakınız: Gülsüm Tütüncü Esmer, **CHP:1965-1980 Türk Siyasal Yaşamında Ortanın Solu**, Yeniden Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Yay., Antalya, 2006.

GİRİŞ

Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) geleneksel yapısından farklı bir çerçeveyi öngörerek gelişmiş olan Ortanın Solu; Türkiye'de Sosyal Demokrasi'nin başlangıcı olarak alınır.² Bu anlamda CHP, geçmişinden tamamen farklı ve yeni bir ideolojiyi halka anlatmak ve anlatabildiği ölçüde de iktidara yaklaşmak durumundadır. Çünkü Ortanın Solu söylemi o zamana kadar CHP'nin tabanında yer almayan işçileri, köylüleri ve gecekonduları bu tabana kazandırmayı amaçlamaktadır.

“Ortanın Solu, demokrasi için Burjuvazinin varlığını zorunlu saymakla birlikte, sermaye dâhil bütün üretim faktörlerini kamu yararı adına, özel girişkenliği ulusal ekonominin ihtiyaçları ve sosyal amaçlar çerçevesinde denetim altına alınıp sınırlandırılan bir devletçilik anlayışıdır. Bu açıdan Ortanın Solu;

- *Halkın refah ve güvenliğini geciktirici ve adaleti bulmak bakımından, sosyal adaletçi ve sosyal güvenlikçi*
- *Toplum yapısını mümkün olan en yüksek hızla değiştirerek, kendi insanlık ve halkçılık anlayışına uygun duruma getirmek yönünde hareket eden ilerici, devrimci ve reformcu bir anlayıştır.*
- *Liberalizmle aşırı sol arasında iki yönlü bir set görevi gören siyasal sistemin adıdır.”*³

Yeni bir kavramın halka anlatılmasının gerekliliği başarı için mutlak olduğundan, Ortanın Solu kavramı ortaya çıkar çıkmaz tüm parti organları, özellikle üst yönetim tarafından açıklanmaya çalışıldı. Bir anlamda slogan olarak doğan Ortanın Solu; tartışıldığı ve halka açıklanmaya çalışıldığı bu süreç içinde CHP'nin siyasal yelpazedeki yerini ifade eden bir anlama kavuştu.

---

² Daha önce “Sosyal Demokrasi” adı ile kurulmuş partiler olmasına rağmen; Ortanın Solu ile başlayan süreç modern anlamda Sosyal Demokrasi ilkelerinin Türk siyasetine girmesini sağlar.

³ Muzaffer Sencer, **Türkiye’de Siyasal Partilerin Sosyal Temelleri**, Geçiş Yayınları, İstanbul, 1971. s:286.

Ortanın Solunun halka anlatılma araçları şu şekilde gruplanabilir:

1. Gazete ve dergilerde çıkan yazılar, röportajlar
2. Radyo konuşmaları
3. Kitaplar
4. Afişler
5. Propaganda Plakları
6. Yurt Gezileri

Propaganda çalışmaları, seçim dönemlerinde yoğunlaşır. Bunun dışında ise özellikle 1965–1969 arasındaki dönemde, gazete ve dergilerde Ortanın Solunu anlatan yazılar süreklilik göstermektedir. Özellikle Ulus, Ortanın Solunu anlatmak için doğrudan bir araç olarak kullanılırken; Akis ve Kim dergileri CHP ile aralarındaki bağlar nedeniyle Ortanın Solu propagandasında lehte tavır alırlar. Milliyet gazetesi ise Abdi İpekçi'nin etkisiyle CHP ile organik bir bağı olmamasına rağmen Ortanın Solunu ve CHP'yi en fazla destekleyen gazete olur. Milliyet'in ikinci sayfasında yayınlanan “Düşünenlerin Düşünceleri” başlıklı köşede Ortanın Solu, CHP'li aydınlar tarafından sıkça açıklanır. Abdi İpekçi, sık sık İnönü, Ecevit ve partinin diğer önde gelen isimleri ile Ortanın Solu üzerine röportajlar yapar. 1970'ten sonra ise CHP, doğrudan Ortanın Solunu anlatmak için 1972'de Özgür İnsan'ı çıkarmaya başlar, yine Ortanın Solu ekibinin desteği ile 1971'den itibaren OLEYİS⁴ tarafından işçilere yönelik olarak Çalışan Adam⁵ çıkarılır ve sendikalar bünyesinde, işçi kesiminde çok etkili olur.

Radyo konuşmaları, televizyonun henüz yaygınlaşmadığı bir dönemde parti lideri ve yöneticilerinin halkla iletişim kurmasını sağlayan çok önemli bir araçtır. Seçim döneminde radyoda partilere belli saatler ayrılır ve bu saatler partiler tarafından kullanılırdı. Radyo konuşmalarını en etkin kullanan isimler ise İnönü, Ecevit, Güneş ve Öktem idi. Özellikle Ecevit'in işçiler

---

⁴ Türkiye Otel, Lokanta, Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası

⁵ Bu isim Ecevit tarafından konmuştur. Derginin yayın yönetmenliğini Ortanın Solu ekibinin önde gelen isimlerinden Faruk Erginsoy yapmıştır.

nezdindeki itibarı nedeniyle, işçilere yönelik konuşmaları çok fazladır.⁶

Seçim döneminde hazırlanan afişler ve propaganda plakları ise önemli ve halkın dikkatini çeken etkileyici araçlardır. Plaklar, sözlü ve besteli parti için yazılmış şarkıları içerdiği gibi liderin konuşmasını da içerebilmektedir. Propaganda plaklarının özellikle yurt gezileri ile beraber düşünülmesi gerekmektedir. Çünkü yurt gezilerinde bu plaklar sıkça çalınmaktadır. Ayrıca dönemin popüler şarkıları da, mesajlara uygun olarak kullanılmıştır. 1970'li yıllarda CHP, popüler şarkılardan Şenay'ın "Sev Kardeşim", "Hayat Bayram Olsa", Ali Rıza Binboğa'nın "Yarımlar Bizim" ve İlhan İrem'in "Birleşsin Bütün Eller" şarkılarını kullanmıştır.⁷ Bu durum sosyal demokrasi kavramının halka sunduğu umudun bir göstergesidir.

Ortanın Solu düşüncesinin kitaplı propagandası ise Bülent Ecevit'in **Ortanın Solu** kitabı ile başlar.⁸ Ecevit, Ortanın Solundan sonra **Bu Düzen Değişmelidir**⁹ isimli kitabında da Ortanın Solunun hedeflediği ekonomik düzeni halka anlatmaya çalışır. Bunların dışında Ecevit'in farklı yerlerde yaptığı pek çok konuşmanın kitaplaştırılarak yayımlandığı görülmektedir. Bu kitaplar, **Demokratik Solda Temel Kavramlar ve Sorunlar**¹⁰, **Atatürk ve Devrimcilik**¹¹, **Türkiye 1965-1975**¹², **Umut Yılı**

---

⁶ Akın Simav, **Turan Güneş'in Siyasal Kavgaaları**, İstiklal Matbaası, İzmir, 1975. s.86-87.

⁷ Oya Baydar, **"45'lik Şarkularla", 60'lardan 70'lere 45'lik Şarkılar** (Yay. Haz.: Ayhan Akkaya, Fehmiye Çelik), Bgst yayınları, 2006. s.34.

⁸ Bülent Ecevit, **Ortanın Solu**, Kim Yayınları, İstanbul, 1966. (ilk baskı)

⁹ Bülent Ecevit, **Bu Düzen Değişmelidir**, Tekin yayınevi, İstanbul, 1968. (ilk baskı)

¹⁰ Bülent Ecevit, **Demokratik Solda Temel Kavramlar ve Sorunlar**, Ajans-Türk Matbaacılık Sanayi, Ankara, 1975. (ilk baskı)

¹¹ Bülent Ecevit, **Atatürk ve Devrimcilik**, Tekin Yayınevi, İstanbul, 1970. (İlk baskı)

¹² Bülent Ecevit, **Türkiye 1965-1975**, Ajans-Türk Matbaacılık, Ankara, 1976. (Tek baskı)

1977¹³, dir. Konuşmaların toplandığı kitapların ortak özellikleri Ortanın Solu'nu anlatmalarının yanı sıra Ecevit'in genel başkanlığı döneminde yazılmalarıdır. Ecevit'in Ortanın Solu'nun lideri olarak öne çıktığı, genel sekreterlik yaptığı dönemde böyle bir yöntem kullanılmaz. Ecevit'in yazmış olduğu kitaplar dışında Ortanın Solu'nu konu alan CHP bildirge ve programları da kitap halinde basılmıştır. Bunlardan en önemlisi 1969 yılında basılan **İnsanca Bir Düzen Kurmak İçin Halktan Yetki İstiyoruz** başlıklı CHP düzen değişikliği programıdır.¹⁴ Aynı şekilde Ortanın Solunu anlatan önemli belgelerden **1965 Seçim Bildirgesi** broşür halinde Ulus Gazetesi ile yayınlanır.¹⁵

1. 1965 Seçimleri

25 Temmuz 1965 tarihinde, seçimlerin hemen öncesinde Ortanın Solu; Genel Başkan İsmet İnönü tarafından, Beşiktaş İlçe merkezinde toplanan parti meclisinde dile getirilir. İnönü bu toplantıda "*CHP'nin partiler yelpazesindeki yerinin Ortanın Solunda olduğunu*" söyler.¹⁶ Bu toplantının ardından başlayan tartışmalar üzerine İnönü, Abdi İpekçi ile bir röportaj yaparak Ortanın Solunu anlatır.¹⁷ İnönü'nün bu röportajı ile Ortanın Solu propagandası başlar. Oysa parti içinde, Ortanın Solunu sadece seçimlere yönelik bir slogan olarak görenler vardır ve Ortanın Solunun seçimlerden sonra kullanılmasına karşıdırlar.¹⁸

Seçimlere kadar İnönü pek çok röportaj vermiş ve özetle şunları söylemiştir: CHP kuruluşundan beri taşıdığı ilkeler

---

¹³ Bülent Ecevit, **Umut Yılı 1977**, Ajans-Türk Matbaacılık, Ankara, 1976(?). (Tek Baskı)

¹⁴ **İnsanca Bir Düzen Kurmak İçin Halktan Yetki İstiyoruz CHP'nin Düzen Değişikliği Programı**, Ulusal Basımevi, Ankara, 1969.

¹⁵ **1965 Seçim Bildirgesi Özeti**, **Ulus**, 18 Eylül 1965.

¹⁶ Ali Turgan, "*CHP tarihine bir bakış: 1961 Anayasası döneminde CHP (1960-1980)*", **Sosyal Demokrat Değişim**, sayı:15, 2000. s.86. İlk kez bu toplantıda açıklandığını Bülent Ecevit'te doğrulamaktadır. Bülent-Rahşan Ecevit ile 26 Ocak 2006 tarihinde Ankara'da yapılan görüşme.

¹⁷ Abdi İpekçi, "*İnönü Ortanın solunu anlatıyor*", **Milliyet**, 29. Temmuz. 1965.

¹⁸ Ali Turgan, a.g.m., s.87.

nedeniyle zaten Ortanın Solundadır. İnönü, 40 yıldır var olan bir durumu dile getirmiştir ve bunun adı “Ortanın Solu”dur. “ 40 sene sonra Ortanın Solundayız dedim. Bizim bütün prensiplerimizi benimseyenler ‘ortanın solundayız’ şeklindeki beyanımıza tepki gösteriyorlar. Niçin? Halkçıysan Ortanın Solunda olursun. Ama kimsenin ne dini ne imanı ile uğraşmazsın. Ne komünist yaparsın, ne emniyeti ihlal edersin. Reformcusun. Muhafazakâr değilsin. Anayasana sosyal temele dayanıyor. Sosyal adaleti benimsiyorsun. Ee, ‘ortanın solundayız’ dan ne korkuyorsun?”¹⁹

Resim 1: 1965 Seçimlerinde kullanılan afiş örnekleri

¹⁹ İnönü'nün Sadun Tanju ile röportajı, “İnönü Kim’e anlatıyor” , **Kim**, sayı:369, 12 Ağustos 1965.

1965 seçimlerinde kullanılan bu afişlerin mesajları ise Ortanın Solu düşüncesine uygun olarak işçi ve köylüye yöneliktir. Toprak Reformu vurgulanmış, Doğu'ya dolayısıyla kırsal kesime yönelik olarak; dertlerinden kurtarma vaadi verilmiştir. Sol kesimin savunduğu, petrolerin millileştirilmesi konusu da afişlerde kullanılarak bu tabandan oy toplanmaya çalışılmıştır. Ecevit'in çalışma bakanlığı döneminde çıkarılan işçilere yönelik yasalar radyo konuşmalarından sonra afişlerde de kullanılarak; İşçiye “yaptıklarımız, yapacaklarımızın teminatıdır” mesajı verilmiştir. CHP'nin bu mesajları karşısına Adalet Partisi (AP), bugün hala hatırlanan önemli bir sloganla çıkmıştır: “ *Ortanın Solu, Moskova'nın Yolu*”. CHP, halk üzerinde çok etkili olan bu slogana “*Ortanın Sağı, Mobilin Yağı*” sloganı ile cevap vermiş, ancak 1965 seçimlerinin galibi AP'nin sloganı olmuştur.

1965 seçimlerinin önemli bir özelliği de siyasi mizah plaklarının propaganda aracı olarak kullanılmaya başlanmasıdır. CHP ile ilgili ilk siyasi mizah plakları Ortanın Solu ile girilen seçimlerden alınan yenilgi üzerine çıkar. Modern Komikler Parazitler (Yavuz-Fuat) adlı bir grup tarafından hazırlanan iki plak “**Ortanın Solu**” ve “**Ağlama Değmez Paşa**” bu yenilgiyi anlatır. Ortanın Solu Plağında; “ *'Ortanın Solu' dedi, partiyi yere serdi/ Kurtaramam ben diye/ Bir devri toptan yendi/ Hani benim İsmetim, İsmetim/Gitti kısmetim...*” dizeleri yer alırken, Ağlama Değmez Paşa Plağında ise “*Ağlama değmez Paşa Çoban Sülü geçti başa*” sözleri dikkati çeker.²⁰

CHP'de ilk propaganda plakları 1930'lu yıllarda kullanılmaya başlasa da²¹ siyasi mizah plaklarının bir propaganda aracı olarak gelişmesinde Türkiye İşçi Partisi'nin (TİP) etkisi olur. Ortanın Solu'nun ortaya çıkışında düşünsel bir TİP etkisi olmakla birlikte TİP'in mitinglerinde kullandığı sloganlar ve müzikler farklı

---

²⁰ Mehmet Ö. Alkan, “*Seçimlerde Plaklı Propaganda Devri: Kendim Seçtim, Kendim Buldum*”, **Toplumsal Tarih**, sayı:123, Mart 2004. s.47.

²¹ Mehmet Ö. Alkan, “*Plakların Sesiyle Yakın Tarihimiz: Birer Belge Olarak Plaklar*”, **60'lardan 70'lere 45'lik Şarkılar** (Yay. Haz.: Ayhan Akkaya, Fehmiye Çelik), s.59.

bir yöntem olarak hemen benimsenir.²² Bu dönemde TİP, âşıkları ve halk müziğini kullanmaktadır. Bazı âşıklar TİP mitinglerinde TİP sloganlarına uygun, türkü tarzında eserler söylemektedirler.

1965 seçimlerinde alınan yenilgi üzerine parti içindeki Ortanın Solu tartışmaları artar. Bu tartışmalar esnasında Ortanın Solunu savunan ekip Ortanın Solunu, hem parti örgütüne hem de halka anlatma durumunda kalır. İşte, bu dönemde ekibin yurt gezileri başlar. Yurt gezileri ilk defa seçim döneminde yapılan bir etkinlik olmaktan çıkarak, halkla ve örgütle iletişim kurmanın bir aracı haline gelir. Kurulan bu iletişimin yukarıdan aşağı kurulan iletişimden çok daha etkili olması sonucunda Ortanın Solu ekibi, parti örgütüne egemen olur. Ekibin lideri olan Ecevit, bu sayede önce Genel Sekreter daha sonra da Genel Başkan olacaktır.

---

²² Ayhan Akaya, Fehmiye Çelik, "Aranjmandan Anadolu Popa Türkiye'de 1960'lı ve 1970'li Yıllar", a.g.e. s,14.

Resim 2: Yurt Gezileri (Tarihleri kesin olmamakla birlikte 1973 yılından sonra olması muhtemeldir.)

Ortanın Solu ekibi seçimler esnasında ve sonrasında verdikleri mücadelenin karşılığını 18. kurultay'da alır. Kurultay kararlarıyla Ortanın Solu, parti politikası olur. 18. kurultay'da Bülent Ecevit'in Ortanın Solu kitabı delegelere dağıtılır. Ayrıca, Ortanın Solu kitabı kadın kolları tarafından özetlenip parti

örgütünde dağıtılarak,²³ parti içinde bir propaganda aracı olarak kullanılmıştır.²⁴

18. kurultay'dan Ortanın Solunun galip çıkması parti içinde muhalefeti arttırırken, Ortanın Solu ekibinin de çalışmalarına hız vermesine neden olmuştur. Bu süreç içinde Toprak Reformu, Halk Sektörü, Köy-Kent gibi 70'li yılların önemli söylemleri teorik olarak şekillendirilmiştir. Ortanın Solunun teorik olarak güçlenmesi 1969 seçimleri öncesinde **İnsanca Bir düzen Kurmak İçin Halktan Yetki İstiyoruz** başlıklı programa yansımıştır.

1969 seçimlerinde CHP'nin oylarının düşmesine rağmen ilerisi için umutlu bir tablo vardır. Çünkü CHP'den ayrılan Güven Partisi'nin ve yeni kurulan Alevi kökenli Türkiye Birlik Partisi'nin seçimlere katılarak CHP'nin geleneksel seçmenlerinden oy almasına rağmen CHP'deki oy kaybı bu iki partinin aldığı oydan daha azdır. Bu durum CHP'den ayrılan geleneksel oyların yerini yeni bir tabanın almaya başladığını gösterir. Ortanın Solu politikası başarılı olmaktadır.

1972 yılında Ecevit genel Başkan oluncaya kadar parti içinde hizipleşmeler etkili olur. Bu dönemde Ortanın Solu ekibi kendi kontrolünde olan Özgür İnsan ve Çalışan Adam dergileri ile propagandasına devam eder. DİSK ile ilişkiler çok yakındır.

1970'li yıllarda önemli bir propaganda aracı olarak devreye televizyon/TRT girer. Bülent Ecevit 12 Mart sonrasındaki istifasını TRT'den açıklamış; yine istifasının nedenlerini TRT'de verdiği röportajlar ile anlatmıştır.

---

²³ Muammer Erten, **Topraktan Parlamento**, (Yay. Haz. Hakkı Uyar), (Yayınlanmamış Çalışma), s.116.

²⁴ Ali Turgan, " *CHP tarihine bir bakış: 1961 Anayasası döneminde CHP (1960-1980) II*", **Sosyal Demokrat Değişim**, sayı:16, 2000.

2. 1973 Seçimleri

1973 seçimleri Ecevit'in genel başkanlığında girilen ve 1965'ten beri yapılan çalışmaların sonuçlarının açık şekilde görüldüğü ilk seçimlerdir. Seçimlerden önce "Ak Günlere" adı altında bir seçim bildirgesi hazırlanır. Ak Günlere 1973 seçimlerinin ana sloganıdır. Ortanın Solu ismi giderek daha az telaffuz edilmeye başlar; yerine Sosyal Demokrasi ve Demokratik Sol kavramları daha çok kullanılır. Önceleri birbirinin yerine kullanılan bu iki kavramdan 1974 sonrasında Demokratik Sol tercih edilmiş ve parti tüzüğüne girmiştir. 1974'ten sonra Ortanın Solu tanımı aşılmış ve yeni söylem Demokratik Sol olmuştur. 1973 seçimlerinde kullanılan marşlarda da Demokratik Sol slogan mevcuttur: "*Halkçı devrimci gençleriz/ Emperyalizmi ezeriz/ Savulun hey satılmışlar/ Demokratik Sol geliyor*"²⁵

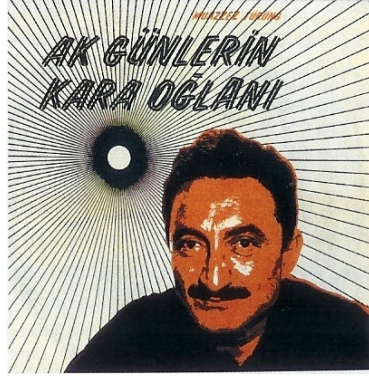
1973 seçimlerinde CHP sloganlarının önceliklere göre daha da sol bir içerik kazandığı görülür. "*Tekelleri kuşatacağız!*", "*Toprak işleyen su kullananındır!*", "*Vurguna, soyguna, sömürüye son!*", "*Devlete de servete de kul olmayacağız!*"²⁶ CHP bu sloganlarla ulaşmak istediği kitlelere ulaşır ve 1973 seçimlerinde başarılı olur. CHP artık kitlelerin umududur. Bu umutta en büyük pay sahibi ise Bülent Ecevit'ti. Her duvarda "*Umudumuz Ecevit*" "*Umudumuz Karaoğlan*" "*Bastır Karaoğlan*" , "*Halkçı Ecevit*" sloganlarından biri mutlaka yazılıdır. Bu sloganlara uygun plaklar peş peşe çıkar. 1973 yılı aynı zamanda Cumhuriyet'in 50. yıl kutlamalarına rastlamıştır ve bu sebeple Ecevit için bir tanımlama daha yapılır:

---

²⁵ Baydar, a.g.m., s. 34.

²⁶ Baydar, a.g.m. s.34.

“50 senenin aydın kişisi” .
“ Of of, Karaoğlan dediğin bir aslan uşak,
Kükremiş geliyor kim durduracak hey hey...
Büyük armağandır 50. yılda,
Canlar feda olsun böyle aslana hey hey
Bastır, bastır Karaoğlan!
Of of, Isparta içine girilmez yastan” ²⁷

Sevirem sevirem bir oğlan/ Son umutlar ona bağlı/ Bekleyen göz
yolda kaldı/ Doğruya güzele inandı/ Karaoğlan, Karaoğlan...” ²⁸

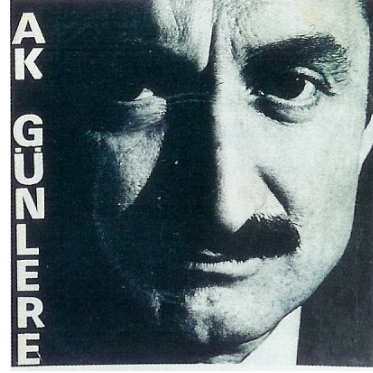
Ecevit’e Karaoğlan lakabının takılışı ise Kayhan Sağlamer’in **Ecevit Olayı** adlı kitabında şöyle anlatılır:²⁹ 1973 seçimleri öncesi yurt gezileri devam etmektedir ve ekip Sivas’ın Yıldızeli ilçesindedir. Ekibi kalabalık bir gazeteci topluluğu takip etmektedir. “*CHP otobüsü etrafında dolaşmakta olan gazetecilere, bir nine iki büklüm elinde eğri büğrü bastonu ile yanaştı... Ve tarazlı sesi ile sordu: ‘- Karaoğlan nirede ha evlatlar, Karaoğlan’ı görmek istiyorum.’ Pek yüz vermedi gazeteciler... Önce Karaoğlan*

²⁷ Ali Avaz, “**Karaoğlan (Ecevit Geliyor)**, Evren Plak, NG-78-A, Trhsz.

²⁸ Muazzez Türüng, “**Ak Günlerin Karaoğlanı**” Plağından aktaran, Mehmet Ö. Alkan, “*Bülent Ecevit: ‘Ak Günlerin Karaoğlan’ı* “ , **Toplumsal Tarih**, sayı:129, Eylül 2004. s.89.

²⁹ Kayhan Sağlamer, **Ecevit Olayı Bir Başbakanın Doğuşu**, c:2, Belge Yayınları, İstanbul, 1974. s.360-361.

lakabını pek önemsemedi gazeteciler ama ninenin Ecevit'i kast ettiğini anlamışlardı. Neden sonra birisi bir başkasına anlattı..." Böyle kulaktan kulağa CHP yöneticilerinin kulağına gider ve Karaoğlan lakabı, hemen bir slogan olarak işlenmeye başlar. Tüm Türkiye'ye bir anda yayılır. "*Bizim sadık dostumuz Karaoğlandır*" şeklinde değiştirilerek söylenen türküler lakabın benimsendiğini gösterir.

1973 seçimlerinde Ecevit plaklarının yanında propaganda aracı olarak kullanılan en önemli plak Ak Günlere plağıdır. Plak içerdiği şu sözlerle her yerde çalınmaktadır: "*Bu zor günler yakında biter, Ak Günlere başlar/ Haydi arkadaşlar, hep beraber, el ele Ak Günlere/ Karanlığa, zorbalığa, haksızlığa, kurşunlara paydos/ Dost ellerde ak güvercinler havalanmak için/ Tüm kardeşler hakça yaşamak için bizi bekler/ Haydi arkadaşlar, hep beraber, el ele Ak Günlere*"³⁰

1973 seçimlerindeki başarıdan sonra Ecevit'e övgüler devam eder. Ecevit'in karizması parti isminin önündedir. Demokratik Sol tanımı da Ortanın Solunun önüne geçmiştir. 1974'te Demokratik Solun parti tüzüğüne girmesi ile de Ortanın Solu dönemi kapanır. Ancak Ortanın Solu her ne kadar 74'ten sonra telaffuz edilmese de Demokratik Sol söylem taşıdığı özellikler açısından Ortanın Solu ile başlayan sürecin devamıdır.

Ortanın Solu ile CHP içinde başlayan değişim en büyük başarısını 1977 seçimleri ile kazanır. Artık konuşulan ve tartışılan konu Demokratik Soldur.

³⁰ Ali Taşkesen- İsmet Kür, **Akgünlere**, 45'lik Plak, 1973.

SONUÇ

Ortanın Solu, her yeni düşünce gibi bir anlatılma ve anlaşılma sorunu yaşadı. Ortanın Solu ekibi, bu sorunu aşabilmek için; öncelikle teorik bir yapılandırmayı gerçekleştirdi ve oluşan içeriği en basit yöntemlerle halka anlatmaya çalıştı. Aydınlarla teorik ve felsefi boyutta tartışılan Ortanın Solu, halka halk diliyle anlatıldı ve propaganda başarılı oldu. Ortanın Solu ile CHP ve CHP'nin klasik siyasetçi tipi değişti. "Halkın içinden gelen, içinden gelmese bile halkı küçümsemeyen" bir yapıya dönüştü.

Ortanın Solu ile CHP, 'Halk Partisi' sıfatını tam anlamıyla kullandı. Öncelik artık devlette ve devletin ihtiyaçlarında değil, doğrudan halkın kendisinde ve demokrasideydi. Bu nedenledir ki, geniş halk kitlelerince desteklendi. Ortanın Solu halkın umudunu geleceğe taşıyan bir söylemdi. Ancak Ortanın Solu teoride düşünüldüğü kadar pratikte uygulamaya konamadı. – Kaldı ki teoride aksayan yönleri de vardı.- İç ve dış konjonktür buna izin vermedi. Halkın umudu da sürekli ertelenmekten yorgun düştü. Şiddet olaylarının vahameti ve güvenlik problemi her şeyin önüne geçti. Karmaşa ortamı 12 Eylül 1980 müdahalesi ile sona erdiğinde, yeniden yapılandırılan siyaset gerçek bir sosyal demokrat söylemin yeşermesine izin vermedi.

Kaynaklar

Röportajlar

Bülent Ecevit ile, 26 Ocak 2006. (Hakkı Uyar-Nedim Yalansız Tarafından Ankara'da yapılan röportaj)

Faruk Erginsoy ile, 28 Aralık 2005. (Gülsüm Tütüncü Esmet tarafından İstanbul'da yapılan Röportaj)

Sürelî Yayınlar

Dergiler

Akis, Kim, Özgür İnsan, Çalışan Adam

Gazeteler

Milliyet, Ulus

Plaklar

Avaz, Ali, "Karaoğlan (Ecevit Geliyor), Evren Plak, NG-78-A, Trhsz.

Taşkesen, Ali - Kür, İsmet, Akgünlere, 45'lik Plak, 1973.

Parti Yayınları

Akgünlere, Ajans-Türk Matbaacılık Sanayi, Ankara, 1973.

İnsanca Bir Düzen Kurmak İçin Halktan Yetki İstiyoruz CHP'nin Düzen Değişikliği Programı, Ulusal Basımevi, Ankara, 1969.

Kitaplar

Ecevit, Bülent, Atatürk ve Devrimcilik, Tekin Yayınevi, İstanbul, 1970.

Ecevit, Bülent, Bu Düzen Değişmelidir, Tekin yayınevi, İstanbul, 1968.

Ecevit, Bülent, Demokratik Solda Temel Kavramlar ve Sorunlar, Ajans-Türk Matbaacılık Sanayi, Ankara, 1975.

Ecevit, Bülent, Ortanın Solu, Kim Yayınları, İstanbul, 1966.

Ecevit, Bülent, Türkiye 1965–1975, Ajans-Türk Matbaacılık, Ankara, 1976.

Ecevit, Bülent, Umut Yılı 1977, Ajans-Türk Matbaacılık, Ankara, 1976(?).

Erten, Muammer, Toprakdan Parlamenta, (Yay. Haz. Hakkı Uyar), Yayınlanmamış Çalışma, İzmir, 2005.

Sağlam, Kayhan, Ecevit Olayı Bir Başbakanın Doğuşu, c:2, Belge Yayınları, İstanbul, 1974.

Sencer, Muzaffer, Türkiye’de Siyasal Partilerin Sosyal Temelleri, Geçiş Yayınları, İstanbul, 1971.

Simav, Akın, Turan Güneş’in Siyasal Kavgaları, İstiklal Matbaası, İzmir, 1975.

Makaleler

1965 Seçim Bildirgesi Özeti, Ulus, 18 Eylül 1965.

Akaya, Ayhan, Çelik, Fehmiye, “Aranjmandan Anadolu Popa Türkiye’de 1960’lı ve 1970’li Yıllar”, 60’lardan 70’lere 45’lik Şarkılar (Yay. Haz.: Ayhan Akkaya, Fehmiye Çelik), Bgst yayınları, 2006.

Alkan, Mehmet Ö., “Bülent Ecevit: ‘Ak Günlerin Karaoğlan’ı”, Toplumsal Tarih, sayı:129, Eylül 2004.

Alkan, Mehmet Ö., “Plakların Sesiyle Yakın Tarihimiz: Birer Belge Olarak Plaklar”, 60’lardan 70’lere 45’lik Şarkılar (Yay. Haz.: Ayhan Akkaya, Fehmiye Çelik), Bgst yayınları, 2006.

Alkan, Mehmet Ö., “Seçimlerde Plaklı Propaganda Devri: Kendim Seçtim, Kendim Buldum”, Toplumsal Tarih, sayı:123, Mart 2004.

Baydar, Oya, “45’lik Şarkılarla”, 60’lardan 70’lere 45’lik Şarkılar (Yay. Haz.: Ayhan Akkaya, Fehmiye Çelik), Bgst yayınları, 2006.

İpekçi, Abdi, “İnönü Ortanın solunu anlatıyor”, Milliyet, 29. Temmuz. 1965.

Tanju, Sadun, “*İnönü Kim’e anlatıyor*” , Kim, sayı:369, 12 Ağustos 1965.

Turgan, Ali, “ *CHP tarihine bir bakış: 1961 Anayasası döneminde CHP (1960–1980)*”, Sosyal Demokrat Değişim, sayı:15, 2000.

Turgan, Ali, “ *CHP tarihine bir bakış: 1961 Anayasası döneminde CHP (1960–1980) II*”, Sosyal Demokrat Değişim, sayı:16, 2000.